

משרד הכלכלה
מחקר וכלכלה

הכוח לשנות או החובה לשמר ?

תעסוקת נשים חרדיות : עבודה ומשפחה

אסף מלחי, רכז תחום מחקר חרדים
מינהל מחקר וכלכלה

**סדנת מחקר בנושא 'עבודה-משפחה בראי הצטלבות המיקומים בין מגדר ודת'
האוניברסיטה העברית, 20 באפריל 2017**

תעסוקת נשים
חרדיות

שיעורי
תעסוקה
ושכר

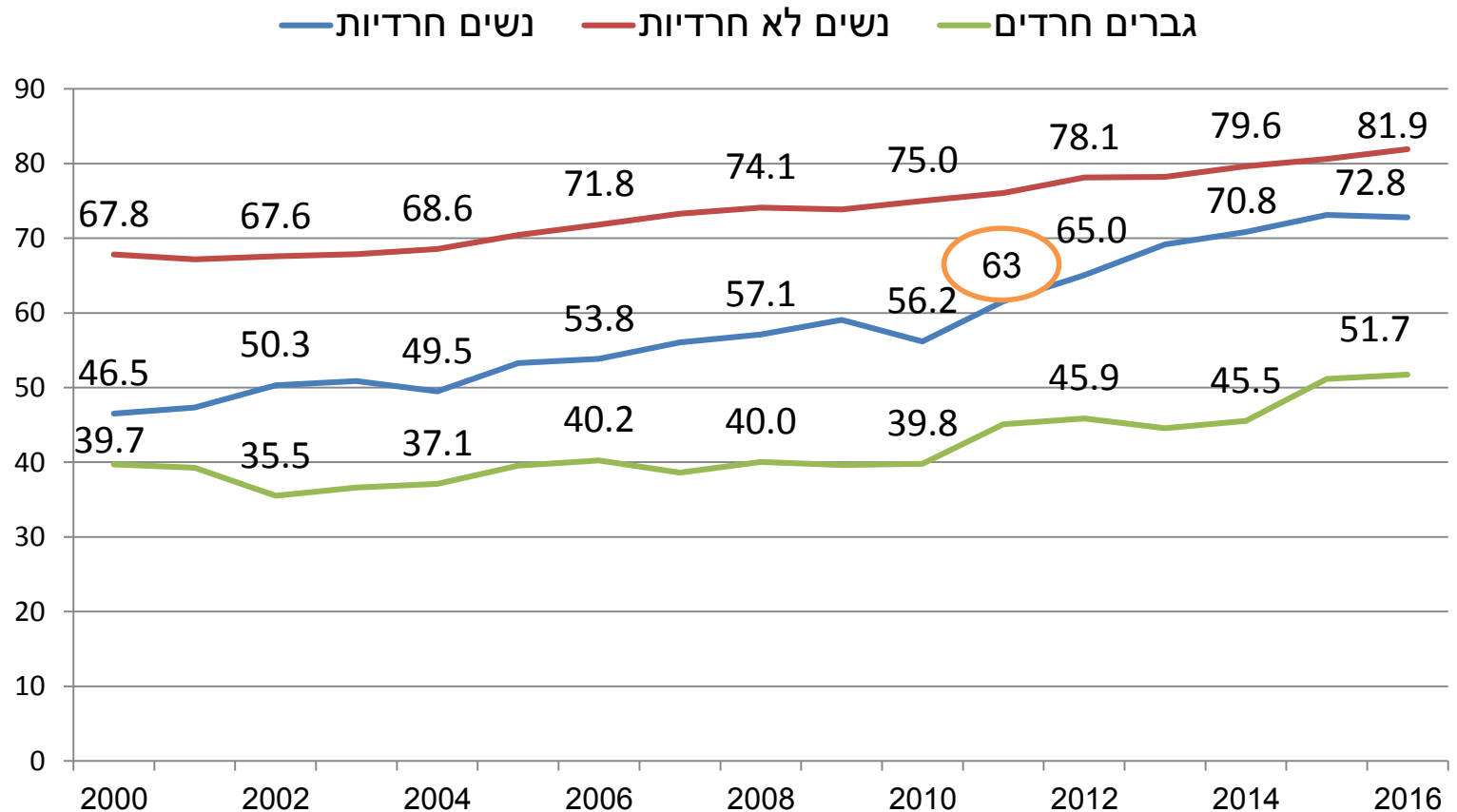
סיבות
לעבודה
במשרה
חלקית

קריירה

או
משפחה

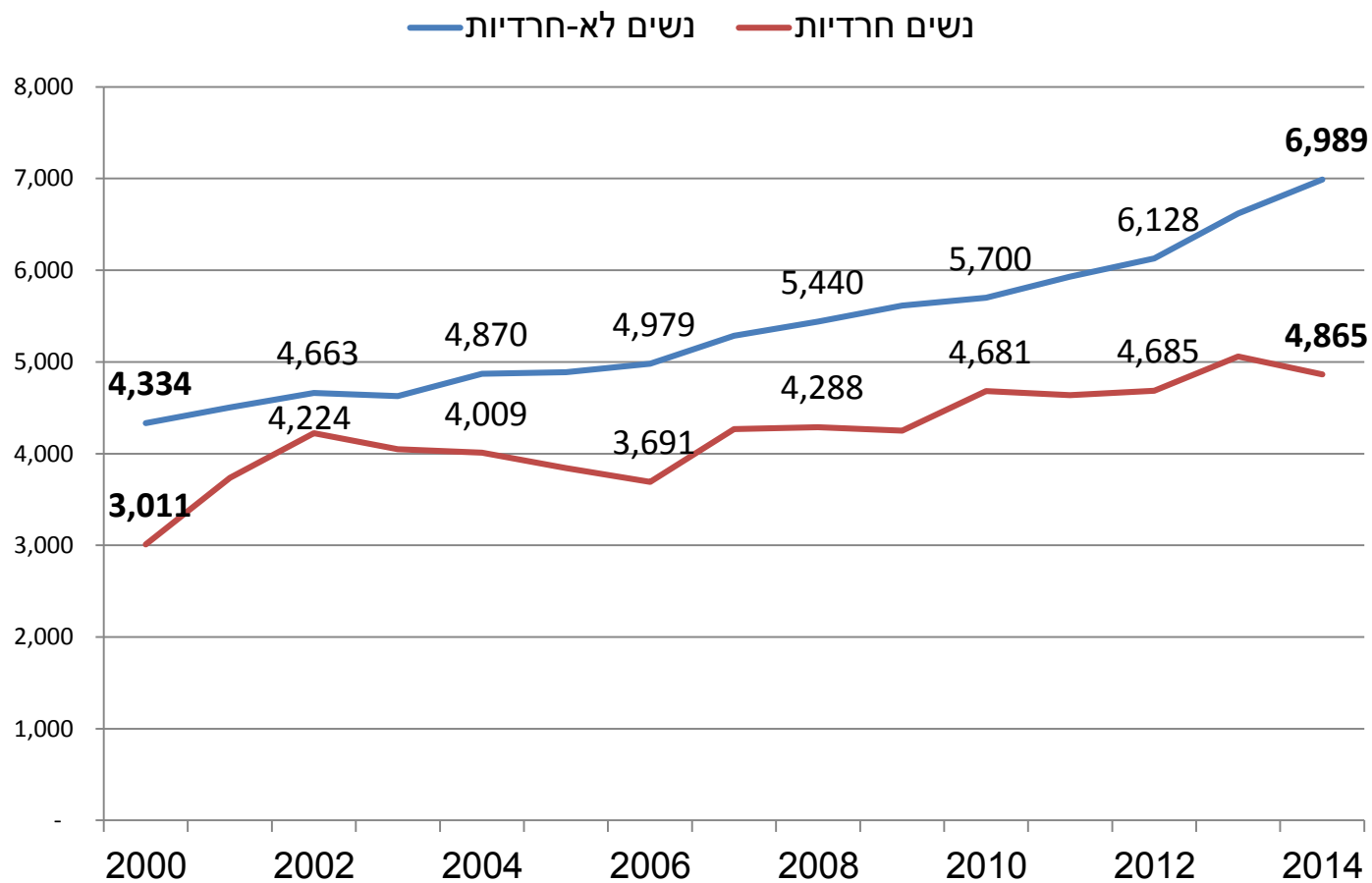
שילוב משפחה
ועבודה בקרב
נשים חרדיות

שיעורי תעסוקה בקרב נשים חרדיות ולא-חרדיות (גילאים 25-64)

מקור: עיבודים מיוחדים של מינהל המחקר לסקר כ"א הלמ"ס

שכר חציוני בקרב נשים חרדיות ולא-חרדיות (שכר בש"ח, גילאים 25-64)

מקור: עיבודים מיוחדים של מינהל המחקר לסקר כ"א הלמ"ס

היקף משרה, לפי מגזר, מגדר וסיבות לעבודה חלקית

לוח : היקף משרה, לפי מגזר, מגדר וקבוצת גיל (באחוזים בכל קבוצה, סכ"א, 2015)

חילונים ומסורתיים גילאי 25-64		חרדים גילאי 25-64		
גברים	נשים	גברים	נשים	
12.9	33.1	39.3	63.5	משרה 'חלקית'
87.1	66.9	60.7	36.5	משרה 'מלאה'
חילונים ומסורתיים גילאי 18-24		חרדים גילאי 18-24		
54.4	38.5	43.4	34.6	משרה 'חלקית'
45.4	61.2	56.6	65.0	משרה 'מלאה'

לא מצאו מ. מלאה

- כחמישית (19%) מהנשים החרדיות
- כ-14% מהגברים החרדים

טיפול בילדים

- כמחצית (45%) מהנשים החרדיות וכרבע מהנשים מהחילוניות

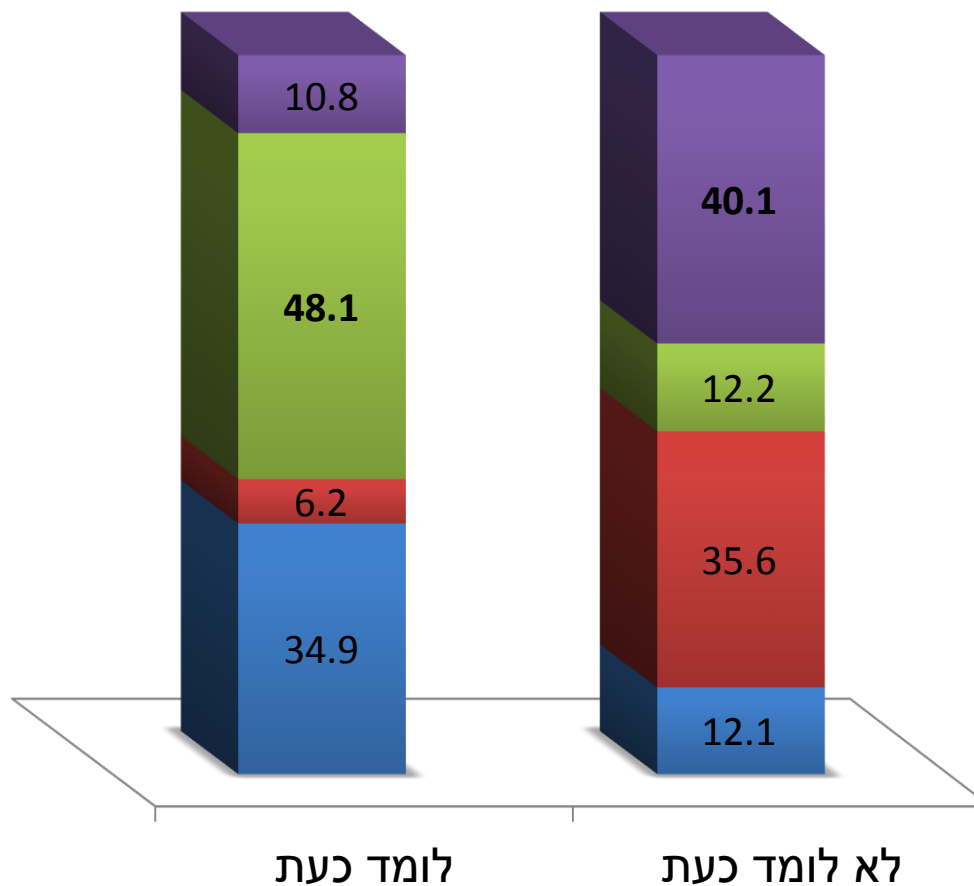
לימודים

- כשני שלישי (64%) מהגברים החרדים
- כ-40% מהגברים החילונים

56% מהנשים החרדיות שאינן עובדות, נוהגות כך כלל בשל הטיפול בילדים

לימודים תורניים של הבעל ומצב תעסוקתי של בני הזוג

■ שניהם עובדים ■ רק האישה עובדת ■ רק הבעל עובד ■ שניהם לא עובדים

מקור: אהמד חליחל, הלמ"ס (2014)

שילוב משפחה ועבודה בקרב נשים חרדיות

סיכום מחקר איכותני 2015
אסף מלחי ומרים אברמובסקי

פרנסה או קריירה

✓ "בעלי עובד ומתפרנס יפה בבורסה, החלטנו שאני אשאר בבית...אם הבעל עובד אז נשים יכולות להרשות לעצמן, אם הוא אברך, אין מצב [לא לעבוד]" ('רבקה', אמא לשבעה שאיננה עובדת)

✓ "אחת הסיבות העיקריות שהאישה נאלצת לעבוד היא **הזכות** שיש לה בכך שיכולה לפרנס, בכדי שבעלה ילמד תורה. מטבע הדברים קיימת שותפות מלאה והבעל עוזר, פרט למקרים בהם האישה בוחרת שבעלה לא יעזור לה...אם היה פונה נגיד [בעל ממון רב] שהיה מאמין "בכל כבודן פנימה והיה מממן נשים שלא יוצאות לעבודה, רוב הנשים היו חוזרות הביתה, אך לא כולן!" ('שיינה', עובדת במשרה מלאה בהיי-טק)

✓ "אצלנו העבודה היא לא קריירה, כמו אצל נשים חילוניות, אצלנו העבודה היא פרנסה. הסיפוק, ההנאה, המימוש העצמי מגיעים אחרי ההחלטה לצאת ולפרנס, אני מתייחסת אליהם בתור פינוק..." ('שרה', מנהלת פרויקטים לתעסוקת נשים חרדיות בחברות היי-טק)

✓ "עבודה היא מקום למימוש עצמי ופרנסה, מימוש עצמי קודם לפרנסה!" ('מאירה', חרדית לשעבר ויועצת תעסוקתית)

"איזון תפקידים" והצבת גבולות משפחה ועבודה

"הנשים החרדיות יודעות חד-משמעית שהן מקום שני בבית"

"על הבוקר כבר יש פשרות, אני מיירטת את הילדים מהבית בכדי לא לאחר לפגישות חשובות וכבר יש לי ייסורי מצפון על חוסר הסבלנות שהייתה לי לילדים בבוקר".

"זה לא מה שהיה פעם, שהנשים היו יושבות, מבשלות ומנקות כל היום את הבית. אנחנו מאד שונות מהאימהות שלנו...כל אחת רוצה לצאת ולהרוויח טוב. גם במגזר החרדי רוצים בגדים ובילויים, חופשות, בתי יפים.."

"זה מדהים. אני רואה שכנה שלי שלא עובדת, היא לא זזה, אני שעובדת ויוצאת מוקדם בבוקר מספיקה הרבה יותר ממנה. כשאני לא עובדת אני דואגת על כסף, זה לא הופך אותי לאימא רגועה. אישה שעובדת יש לה שקט כלכלי"

על הבדלים מגדריים בין המגזרים...

"אני הרבה שואלת את עצמי אם אני ממלאת את תפקידי כראוי, כמה העבודה באה על חשבון הילדים, כיוון שהעבודה היא לא אידיאל, צפות הרבה שאלות מסוג זה, כמו כן עומס בעבודה גורם למתח וחוסר סבלנות כלפי הילדים, דבר שלא נותן לי מנוח".

"במגזר החילוני קיימת חלוקה שוויונית בנטל הבית, במגזר החרדי כשאישה מטילה עול ואחריות על בעלה וזה בא על חשבון הלימוד שלו, זה רובץ על מצפונה. היציאה לפרנסת הבית גורמת לנשים לעיתים קרובות חיכוכים פנימיים, לחץ בזהות הפנימית. כשקיימים קונפליקטים בין אידיאלים – הקושי בשילוב הוא רב"

"אני רואה הבדל מאוד חד בין החרדיות לחילוניות, לחילוניות יש שאיפות להתפתחות מקצועית בשביל הקריירה והמעמד, החרדיות עושות את מלאכתן נאמנה, העיקר לקבל את הכסף בצורה ישרה ונאמנה...החרדיות רואות את הקונפליקט כחלק ממחיר של עבודה, וממקום של חוסר ברירה. לכן הגבולות שלהן פחות ברורים, ואילו החילוניות ברובן בוחרות בעבודה ומציבות לעצמן כללים ברורים בין השניים"

"אנחנו זן מיוחד, אימא חרדית היא כמו צב היא
סוחבת את הבית לכל מקום"

מסקנות חלקיות מהמחקר האיכותני

- פרנסה או קריירה ?
- ייחודיות הקונפליקט בין משפחה לעבודה במגזר החרדי :
"נאמנות כפולה"
- תעסוקה במגזר החילוני והשפעתה על עוצמת הקונפליקט
- השפעת השתלבותן של נשים חרדיות בעבודה על חלוקת התפקידים בין המינים

תעסוקת נשים חרדיות : תמונת המצב

- למרות העליה המהירה בשיעורי התעסוקה של נשים חרדיות, נותר שכרן נמוך מאוד
- נשים חרדיות רבות, בגילאי העבודה העיקריים, עובדות במשרה חלקית, לא תמיד מתוך בחירה, אך לרוב בשל הצורך והרצון לטפל במספר רב של ילדים.
- ההחלטה ליציאה לעבודה ופיתוח קריירה תלויה במעגל החיים של המשפחה, הסטטוס של בן-זוגן, בזמן הפנוי ובכישורים והמיומנות של שני בני הזוג וגם במספר הילדים
- התמודדתן של נשים חרדיות עובדות עם שילוב משפחה-עבודה איננה ייחודית להן, אך היא מועצמת ומורכבת מזו של נשים לא-חרדיות, בעיקר בשל העובדה שהערכים, הנורמות והפרקטיקות במגזר החרדי ביחס לעבודה שונות מאלו שבציבור החילוני